

Salih Murat Uzdilek

1891-1967

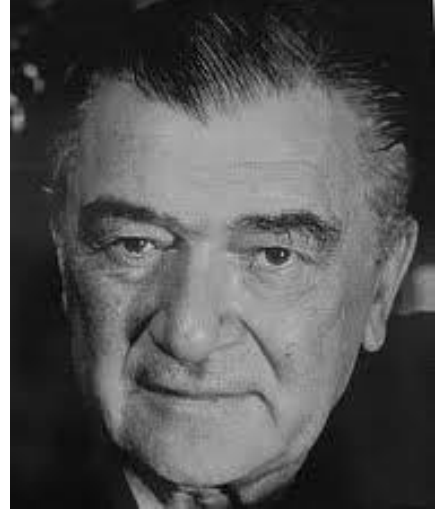
Sema Öner

Prof. Dr. Durul Ören (Yıldız Teknik Üniversitesi Rektörü)

Prof. Dr. Mustafa İnan'ın deyimiyle "Hocaların Hocasının Hocası" Ord. Prof. Salih Murat Uzdilek 6 Şubat 1891 'de İstanbul Samatya'da doğmuştur. Annesi Saniye Hanım, babası Bahriye Çarkçı Ameliyat Okulu matematik öğretmenlerinden Kıdemli deniz Yüzbaşı Giritli Şefik Bey'dir. 1903 yılında Bahriye Mektebi' ne, 1905 yılında Bahriye Mektebi Harbiye (Deniz Harp Okulu)' sine girmiş; 1907 yılında Mülâzun Sani (Teğmen) rütbesiyle mezun olmuştur. Mesudiye Zırhlısı' nda, Asarı Tevfik, Merkez Sefinesi' nde, Mecidiye Kuruvazörü' nde, Tini Müjgan Vapuru' nda ve Aziziye'de görev yapmıştır. Bahriye Erkan-ı Harbiye Dairesi' nde kurulan telsiz telgraf şubesine tayin edilmiş ve aynı zamanda Posta ve Telgraf Nezareti' nde açılmış olan Yüksek Telgraf Mektebi' ne devam etmiş ve bir yıllık bu okulu birincilikle bitirmiştir. 1912 yılında telsiz telgraf tahsili için Avrupa'ya gönderilmiş; sınavlarını başarıyla vererek 1914 yılında Londra Üniversitesi'nden elektrik mühendisi diplomasını almıştır. Edinburg'ta toplanan Logaritma Kongresi' nde verdiği başarılı konferanstan dolayı Bahriye Nezareti tarafından ödüllendirilmiştir. Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine yurda dönmüş; Bahriye Nezareti 3. Daire Telsiz Telgraf Kısmı' nda görev yapmış; 1915 yılında Bahriye Mektebi tabiiyat muallimliğine ve daha sonra ek görevle 1918 yılında Mühendis Mektebi (İstanbul Teknik Üniversitesi-İTÜ-) hikmet muallimliğine başlamıştır. 1920 yılında Mektebi Bahriye riyâziye muallimliğine tayin olmuştur, 1922 yılında Şam Vapuru' na 1923 yılında Erkan-ı Harbiye Bahriye Müdevvenat ve Neşriyat Şubesi'ne tayin olmuştur. 1925 yılında sağlık nedenleriyle kıdemli yüzbaşı olarak ordudan emekli olmuştur. 1926-1934 yılları arası Robert College'de fizik ve Yüksek Matematik muallimliği, 1927- 1930 yılları arasında kara ordusunda fen tatbikat, topçu ve nakliye okullarında, fizik ve yüksek matematik dersleri okutmuştur. Kara ordusu topçu dinleme cihazında önemli bir değişiklik gerçekleştirmiştir. 1929 yılında Yüksek Mühendis Mektebi' nde unvanı Müderrisliğe (Ord. Prof.) yükseltilmiştir. H.S. Arel ve Suphi Ezgi ile Türk Müsikisi'nin notalarının matematik ve fiziksel ilişkileri üzerinde çalışmış ve bugün Arel-Ezgi-Uzdilek sistemi denen ve Türk Müziği' ne yön veren sistemi gerçekleştirmiştir. Devlet hizmetinde görev yaptığı 52 yılın 42 yılını İTÜ'de sürdürmüş ve 1960 yılında emekli olmuştur. 1967 yılında vefat etmiştir.

Atatürk'ün en değer verdiği bilim insanlarından olan Ord- Prof. Salih Murat Uzdilek, ülkemizde birçok ilki gerçekleştiren bir bilim insanıdır. Bunlardan bazıları şunlardır:

1. 1917 yılında Ahmet Celal (Gemi) ve Toysak Ahmet Şevket (Kocaoğlu) ile birlikte Bahriye Mektebi' ilde Gemi Mühendisliği Şubesi' nin kuruluşu ve daha sonra İTÜ'de Gemi Mühendisliği bölümü' nün kuruluşu,
2. 1948 yılında Türk Matematik Derneği' nin kuruluşu,
3. 1950 yılında Türk Fizik Derneği' nin kuruluşu (13 kişi)
4. İTÜ Maden Fakültesi' nin kuruluşu (1956) ve 07.08.1956-07.08.1958 arası dekanı
5. İleri Türk Mûsikisi Konservatuarı
6. Türk İlim ve Sanat Cemiyeti
7. Filarmonik Derneği
8. Amerika'da (Mathematical Association of America) 1916

ESERLERİ

- 1- *Tarihi Riyâzîyat (1325)*
- 2- *İlk ve orta okullara mahsus geometri kitapları,*
- 3- *Mahumatı- Fenniye (1915) (Bahriye Mektebi için),*
- 4- *Yeni Fizik (Cilt-I) Eski Harflerle (Yük. Mühendis Mektebi),*
- 5- *Hendese-i Optik (Yük. Mühendis Mektebi için),*
- 6- *Hararet (ısı) (Yük. Mühendis Mektebi için),*
- 7- *Termodinamik (Yük. Mühendis Mektebi için),*
- 8- *İhtizaz ve Dalga Teorisi (Yük. Mühendis Mektebi için),*
- 9- *Fen Bilgisinin Faideleri (Kanaat Kütüphanesi),*
- 10- *İlim ve Mûsiki ve Türk Mûsikisi Üzerinde Etüdler (İstanbul Belediye Konservatuarı),*
- 11- *Prof. Fikri Santur'u anmak üzere çıkarılan broşürde Modern Sürtünme Nazariyesi,*
- 12- *Amerika Matematik Cemiyeti Mecmuasında Prof D.E. Smith ile birlikte Matematik tarihi üzerinde makaleler,*
- 13- *Hayat Ansiklopedisi ile,*

- 14- Çocuk Ansiklopedisindeki bütün ilmi yazılar,
15- Ord. Prof. Burhanettin Berkan'ı anmak üzere çıkarılacak olan broşürde (Hidrodinamik ile ses ve ışık nazariyeleri arasındaki bağlar),
16-16- A.B.D.'inde çıkan (Review of applied Mechanics) mecmuasında bir müddet Revie.werlik yapmıştır,
17-17- Adana'da "Atom Enerjisi", Antalya'da "Him ve Cemiyet" mevzularında verdiği konferanslar "Üniversite Haftası" broşürlerinde neşredilmiştir.

TERCÜMELERİ

- 1- Esrarlı Kâinat (Sir J. Jeans) (Maarif Vekaleti için),
2- Etrafımızdaki Kâinat (Sir. J. Jeans) (Maarif Vekaleti için),
3- Fizik Prensipleri (SEars) (İ.T.Ü, için),
4- Modern Fizik (Jauncey) İTÜ için; Prof. N. Kürkçüoğlu ile birlikte,
5- Modern Fiziğe Giriş (Richtincycr ve Kennard) Prof. N. Kürkçüoğlu ilc beraber,
6- Sınai Hesap (İstanbul Sanat Okulu için),
7- Sınai Hendese (İstanbul Sanat Okulu İçin),